

431. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Op 26 October 1927 werd te Brussel tusschen Nederland en België een verdrag gesloten betreffende intellectuele toenadering tusschen beide landen, welk verdrag in Nederland bij de wet van 21 Juli 1928 (*Staatsblad* 266) werd goedgekeurd. Het verdrag had ten doel, de intellectuele betrekkingen tusschen de beide landen te versterken. Tot dat doel werd de uitwisseling van hoogleraren mogelijk gemaakt, terwijl tevens werd overeengekomen, dat zowel de Nederlandsche als de Belgische Regeering een beurs beschikbaar zou stellen, waardoor het aan onderdanen van het eene land werd mogelijk gemaakt om hun studiën in het andere land voort te zetten of daar onderzoekingen te verrichten.

Een vaste Technische Commissie werd ingesteld, verdeeld in twee afdelingen, waarvan de eene te 's-Gravenhage, de andere te Brussel zou zetelen. Deze commissie werd opgedragen om de vraagstukken, welke de intellectuele betrekkingen tusschen de beide landen raakten, te bestudeeren en om voorstellen te doen om deze te ontwikkelen.

Bij het verdrag werd bepaald, dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen het voorzitterschap van de Nederlandsche afdeling zou bekleeden en de Minister van Openbaar Onderwijs van België het voorzitterschap van de Belgische afdeling.

Bij ministerieele beschikking van 24 Mei 1930 werden in de Nederlandsche afdeling tot leden benoemd:

mr. J. Limburg, tevens ondervoorzitter;
dr. J. A. J. Barge;
R. N. Roland Holst;
dr. J. Schrijnen;
C. T. Stork D.-Wzn,
en tot secretaris mr. H. J. Smidt.

Toen na de bevrijding van ons geheele land in Mei 1945 de betrekkingen tusschen Nederland en België werden hervat, deed zich de behoefte gevoelen een verdrag op breeder basis met België te sluiten, ten einde niet alleen de intellectuele toenadering te bevorderen, doch om op een veel uitgestrekter gebied van cultuur tusschen beide landen tot uitwisseling te geraken.

In den herfst van 1945 werd een concept-verdrag opgesteld aan de hand van de algemeene richtlijnen, vervat in een rapport, dat in 1943 in Engeland werd opgesteld door een door de Ministers van Onderwijs van de geallieerde Regeeringen en van het Nationale Fransche Comité benoemde commissie ter bestudeering van bilaterale verdragen tusschen de Regeering van Groot-Brittannië en de geallieerde Regeeringen ter zake van de intellectuele toenadering tusschen die landen.

Het ontwerp-verdrag werd op 14 Januari 1946 te 's-Gravenhage geparafeerd door den Minister van Openbaar Onderwijs van België, Z.E. Aug. Buisseret, en door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van Nederland, Z.E. prof. dr. G. van der Leeuw. Op 16 Mei 1946 vond te 's-Gravenhage de plechtige onderteekening plaats door den Belgischen Ambassadeur, den heer Léon Nemry, en den Nederlandschen Minister van Buitenlandsche Zaken, den heer dr. J. H. van Royen.

Het verdrag voorziet niet alleen in een uitwisseling van hoogleraren en in de toekenning van studentenbeurzen, zooals het

verdrag van 1927 deed, doch eveneens in een uitwisseling van leerkrachten van het lager, het middelbaar, of voorbereidend hooger, het kunst-, nijverheids-, landbouw- en tuinbouwonderwijs (art. 5). Het schept de mogelijkheid tot het vestigen van cultureele instellingen op het grondgebied van het andere land (art. 6), tot het organiseeren van vacatiecursussen, groepsreizen van wetenschappelijk en onderwijzend personeel (art. 8). Het werpt het vraagstuk van de gelijkwaardigheid der getuigschriften en graden ter bestudeering op (art. 10) en het wil de samenwerking van jeugdorganisaties bevorderen (art. 11). Ten slotte wil het door het organiseeren van concerten, toneelvoorstellingen, voordrachten, tentoonstellingen van artistieke en wetenschappelijke aard, door de verspreiding van boeken en periodieken, door de film en de radio een grootere intensiteit geven aan de cultureele en intellectuele uitwisseling tusschen de beide landen (art. 12) en overleg plegen omtrent de instandhouding en uitbreiding van zijn gemeenschappelijke cultureele belangen in het buitenland (art. 13).

Een nieuwe Technische Commissie werd ingesteld. In de Nederlandsche afdeling werden benoemd:

mr. H. J. Reinink, Secretaris-Generaal van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, tevens voorzitter;

Jan Engelman, letterkundige;

dr. J. G. van Gelder, directeur van het bureau voor kunsthistorische documentatie;

prof. dr. P. C. Gevl, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht;

prof. dr. F. L. R. Sassen, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, destijds directeur-generaal van het onderwijs.

Aan de Nederlandsche afdeling werd als secretaris toegevoegd dr. F. Bender, chef afdeling Buitenlandsche Betrekkingen van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Men heeft inmiddels reeds een begin gemaakt met de bestudeering van maatregelen ter uitvoering van sommige artikelen van het nieuwe verdrag. Zoo werd o.m. begonnen met de bestudeering van de equivalentie van universitaire diploma's en getuigschriften. Door uitwisseling van hoogleeraren en door het houden van verschillende manifestaties op artistiek gebied (tentoonstellingen van oude schilderijen te Brussel, Amsterdam, Antwerpen en Rotterdam, muzikale manifestaties) kwam de drang tot cultureele samenwerking reeds tot uiting. De Nederlandsche Regeering heeft het cultureele akkoord met België doen onderteekenen in de vaste overtuiging en in het volle vertrouwen, dat dit verdrag een nauwere aaneensluiting der beide landen op het gebied van het intellectuele en cultureele leven zal bevorderen. Zij is van meening, dat een innig samengaan der beide nabuurlanden op het gebied der cultuur ook op andere terreinen dan die der economie en politiek nuttige en waardevolle resultaten kan opleveren.

Een beter begrip en een zuiverder aanvoelen van de groote waarden, welke vertegenwoordigd zijn in de cultureele prestaties der beide landen in het verleden en in den tegenwoordigen tijd, en een nauw samengaan op deze gebieden in de toekomst kan, volgens haar, slechts tot den voorspoed en een vredelievende ontwikkeling der beide landen bijdragen.

De Regeering spreekt de verwachting uit, dat het vertegenwoordigend lichaam van het Nederlandsche volk deze overtuiging zal deelen en daaraan door de goedkeuring van deze overeenkomst uitdrukking zal geven.

*De Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen,*

JOS. J. GIELEN.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

W. VAN BOETZELAER.